

HVERDAGS- HACKS

Fire opskrifter på at hacke hverdagen, så du lettere kan bygge bro mellem netværk og arbejdsplads

Introduktion

Center for Offentlig Innovations Hverdagshacks er en hjælp til at bygge bro mellem dit netværk og din arbejdsplads, så kolleger, medarbejdere og ledere også oplever værdien af, at du deltager i et netværk.

Hverdagshack 1	4
Samtalemenu: Siden sidst	7
Hverdagshack 2	8
Spørgeskema: Fem grundspørgsmål	12
Hverdagshack 3	14
Trin for trin: Roterende Spontansparring	16
Hverdagshack 4	17
Skabelon: Makroskop	22

Hverdagshacks er udviklet til brug mellem møderne i COI's Spredningsnetværk, men kan også bruges af medlemmer i andre netværk og generelt i situationer, hvor der er behov for at bygge bro mellem aktiviteter og ny viden, man har fået udefra, til hverdagen på arbejdspladsen.

Hverdagshacks er tænkt som en anledning til at få talt om det, der er vigtigt at dele viden om, men som det er svært at få hul på i den travle hverdag.

Brug de fire opskrifter til at hacke din egen og kollegers kalendere mellem møderne i netværket.

De optræder med stigende sværhedsgrad. De to første hverdagshacks er nemme at gå til, mens de to sidste kræver lidt mere forberedelse og gerne lidt faciliterings erfaring.

De første tre hverdagshacks består af forskellige samtalestartere, der kan inspirere til at starte spontane samtaler med kolleger derhjemme på arbejdspladsen eller med nogle af de andre medlemmer af netværket. Det fjerde hverdagshack er til at afdække skjulte forbindelser, forhindringer og løsninger ved hjælp af den makroskopiske tankegang.

Hvert af de fire hverdagshacks kan gennemføres på en time. De kan bruges spontant i hverdagen, når behovet melder sig - som et inspirerende frokostmøde, en tiltrængt tænkepause blandt kollegerne, et træfpunkt på tværs af afdelinger - eller de kan fungere som variation på faste møder i enheden, kontoret, afdelingen.

– SÅDAN GENNEMFØRER DU DE FIRE HVERDAGSHACKS

SAMTALE
Menu

SIDEN SIDST

HVERDAGS
HACK

1

Der er en klar sammenhæng mellem, hvor meget du bruger de andre i dit netværk mellem møderne, og hvor meget du får ud af at være i netværket. Her er et nemt hack til at få taget en sparrings samtale med en af de andre fra netværket

Variant: Brug Samtalemenuen på side 7 til at bygge bro mellem andre møder – hvor du har været til møde med kolleger fra andre enheder eller samarbejdspartnere, du ikke ser så ofte – når du gerne vil bygge videre på det, I talte om og høre, hvad der er sket siden sidst. Følger I spørgsmålene, bringer de jer godt rundt om de tanker, I hver især har gjort jer siden sidste møde, men så snart samtalen er godt i gang, kan I sagtens "freestyle", hvis I foretrækker det.

SAMTALEMENUEN - TRIN FOR TRIN

Sparrings samtale med en fra netværket

Print et eksemplar af samtalemenuen til jer hver.

•
Fordel rollerne mellem jer, så én først er "i den varme stol", mens den anden stiller spørgsmål.

•
Sæt en alarm på en halv time.

•
Den, der stiller spørgsmål, vælger spørgsmål fra Samtalemenuen eller bruger den som inspiration til at påbegynde sparrings samtalen. Det er ikke vigtigt, at I når igennem alle spørgsmålene.

•
Når alarmen ringer, bytter I roller, sætter alarmen til en ny halv time og gentager med de nye roller.

•
Lad herefter samtalen flyde frit, indtil den aftalte tid er gået. Spørg ind, uddyb eller tal om noget helt andet.

VARIANT

Byg bro til sidste møde med kollegerne – et alternativ til bordrunden

Efter velkomsten fordeler du deltagerne i par. Bedst er det, hvis de ikke sidder op og ned ad hinanden i dagligdagen.

•

Sørg for, at alle mødedeltagere kan se Samtalemenuen, fx ved at dele en ud til hver eller vise den på en skærm.

•

Bed deltagerne om at tale om spørgsmålene to og to i det tidsrum, I kan afsætte på mødet – mindst 10 minutter, gerne mere. Sig, at de ikke behøver at tale om alle spørgsmålene, men kan vende dem, der giver mest mening.

•

Sæt en alarm på det aftalte antal minutter.

•

Når alarmen ringer, beder du deltagerne om at afrunde samtalerne. Nu er de forhåbentlig landet godt i dette møde, selvom de havde travlt lige inden. De har fået genopfrisket, hvad der skete på sidste møde, og hvad der er sket siden – og de har fået lejlighed til at trykprøve deres tanker på en fra gruppen, de ikke kendte så godt i forvejen.

•

Nu er I klar til næste punkt på mødets dagsorden.

SAMTALEMENU – SIDEN SIDST

Hvad har du tænkt videre over siden sidste møde?
Hvorfor vakte netop dét genklang hos dig?

•
Hvordan har du siden oversat det til din egen hverdag/arbejdsplads/arbejdsopgave?
Hvordan reagerede dine kolleger/samarbejdspartnere/medarbejdere/ledere på det – og hvordan forklarede du det til dem?

•
Det er (spændende/interessant/sjovt/overraskende) at høre, for jeg (havde helt glemt det/synes også, det var det allermest spændende/kunne slet ikke genkende det/forstod faktisk ikke helt, hvad de mente/indsæt-din-reaktion-her).

•
Hvis du skulle fortælle noget til næste møde, som du tror ville være ligeså relevant for os andre, som det her var for dig, hvad skulle det så være?

•
Hvad er du optaget af lige nu, som du har lyst til at høre mit perspektiv på?

•
Herefter fortsætter samtalen frit.

Styr på

HVERDAGS
HACK

2

strøtankerne

og

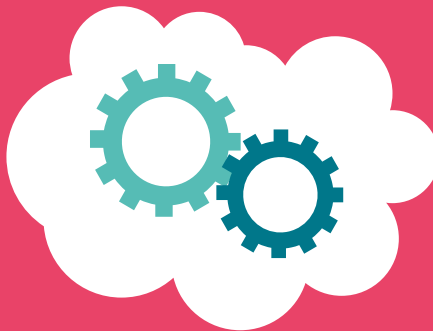
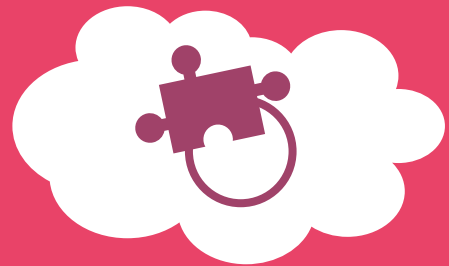
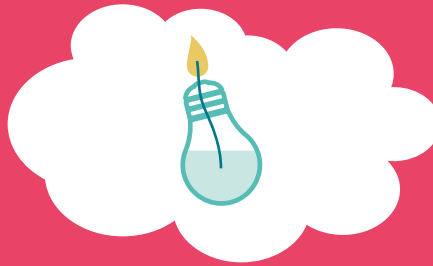
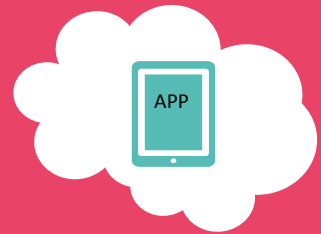
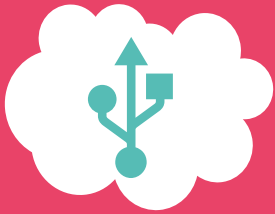
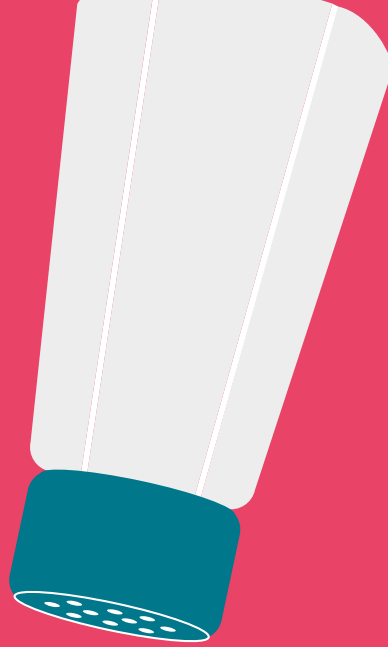
i gang igen

Hverdagshack 2 består af fem grundspørgsmål, der er gode at bruge, når man gerne vil nå fra strøtanker til konkrete handlinger. Du kan enten bruge grundspørgsmålene alene til at hacke dig selv i gang igen, hvis du er gået i stå med et projekt – eller sammen med andre, hvor du ved hjælp af grundspørgsmålene nemt kan give dine kolleger kvalificeret sparring på deres ideer eller konkrete udfordringer.

Spørgeskemaet – trin for trin:

Hack dig selv i gang/DIY*

1. Print spørgsmålsskemaet på side 12.
2. Sæt en alarm på en **halv time**. **Besvar grundspørgsmålene** ved at skrive eller tegne i skemaet.
3. **Du behøver ikke at følge rækkefølgen** på spørgsmålene, men når alarmen ringer, skal du have besvaret alle spørgsmålene.
4. **Fortsæt** med at skrive, tilføj, uddybe, eksemplificere og tegn modeller, indtil alarmen ringer – ofte kommer de vigtigste tanker, når man føler, at spørgsmålet er udtømt.
5. Sørg for at få gjort den ting, **du lige selv har sagt**, du kunne gøre inden for 24 timer, inden der er gået 24 timer. Så er du allerede i gang igen.

Hack hinanden i gang / DIT*

Print spørgeskemaet på side 12, et til hver, og del dem ud.

Bed alle deltagerne finde en kuglepen frem.

Fortæl deltagerne, at de nu har 15 minutter til at besvare de fem grundspørgsmål:

Fortsæt med at skrive, tilføj, uddybe, eksemplificere og tegn modeller, indtil alarmen ringer – ofte kommer de vigtigste tanker, når man føler, at spørgsmålet er udtømt.

Det er ikke vigtigt, at I følger rækkefølgen på spørgsmålene, men når alarmen ringer, skal I have besvaret alle spørgsmålene.

Det er også helt fint at tegne modeller eller lave kruseduller, hvis dét hjælper til at få styr på strøtankerne og tænke bedre over spørgsmålene.

Understreg, at der skal være helt stille i lokalet, mens de skriver. Dette er en tænkepause, og den bliver forstyrret, hvis nogen taler undervejs.

Når alarmen ringer, beder du deltagerne afslutte deres skrivning. Nu kan du vælge enten at tage en åben snak om, hvad deltagerne har tænkt og skrevet eller at fortsætte med Hverdagshack 3 eller 4.

Inden I skilles, opfordrer du deltagerne til hurtigt at få gjort den ting, de lige selv har skrevet, at de kan gøre inden for 24 timer. Så er de allerede i gang.

SPØRGESKEMA: FEM GRUNDSPØRGSMÅL

STIL GRUNDSPØRGSMÅL

SKRIV STIKORD

Hvad er du optaget af for tiden?

En ide, du arbejder på at udvikle? En udfordring, du forsøger at knække?

Et samfundsproblem, du gerne vil bidrage til at løse?

Et samarbejde, du gerne vil styrke?

Hvorfor er det vigtigt?

Hvilken forskel vil det gøre, hvis det lykkes? Hvem vil det komme til gode?

Hvad vil det betyde i den helt store sammenhæng?

Hvad vil det betyde for din arbejdsplads?

Hvad vil det betyde for dig?

Hvorfor er det ikke allerede sådan i dag?

Når nu det er så vigtigt, skulle man tro, det allerede var sådan, det var i dag.

Hvorfor er det ikke tilfældet?

Hvor ligger udfordringerne og barriererne?

Ligger årsagen til problemet i virkeligheden et helt andet sted?

STIL GRUNDSPØRGSMÅL

SKRIV STIKORD

Hvem skal du tale med for at komme videre?

Hvem kan hjælpe dig videre med de forskellige dele af opgaven?

Hvad er de forskellige argumenter for, at det er relevant at hjælpe dig?

Hvordan kan det hjælpe andre, hvis dette lykkes?

Hvordan går du bedst til dem – og hvordan kan I evt. samarbejde om dele af projektet?

Hvad er den første lille mikrohandling, du kan foretage inden for de næste 24 timer?

Ofte er det sværeste at komme fra strøttanken til den første handling.

Derfor er det vigtigt, at den første handling er så overskuelig at tage fat på som muligt.

Tænk på en lille bitte ting, du kan gøre nu og her – så du allerede er lidt mere i gang om et døgn, end du er lige nu.

TIP

Hverdagshack 2: Spørgeskemaet egner sig godt som optakt til Hverdagshack 3 og 4, da de vil hjælpe deltagerne til at tænke udfordringer igennem og få hvæsset ideer, så de kan få mest muligt ud af sparringen. De fem grundspørgsmål skærper deltageres tanker og hjælper dem til at afgrænse, hvilken del af deres udfordring eller idé, de har mest brug for at vende.

Roterende Spontansparring

HVERDAGS
HACK

3

Roterende Spontansparring er et hack til at trykprøve ideer og udfordringer på to andre, der fra hvert deres perspektiv kan hjælpe med at afdække vigtige forhindringer og få øje på nye muligheder. Deltagerne skiftes til at være i fokus. I skal være mindst tre personer.

Få sparring fra to andre på en idé eller en udfordring, I har lige nu.

Giv instruksen

» Før I kommer til at være i fokus en ad gangen i 10 minutter med hver jeres ide eller udfordring:

Forklar ideen/udfordringen så kortfattet som muligt, så der er tid til at give sparring. Øvelsen går ikke ud på at overbevise de andre om, hvor genial man er, men på at høre de andres perspektiver på det, man måske ikke selv er opmærksom på. Det er vigtigt, at I dvæler ved den person/problemstilling, der er i fokus i alle 10 minutter og ikke iler videre til den næste, så snart emnet forekommer udtømt. Ofte dukker de vigtigste pointer først frem, når de første indskydelser lige har fået lov at bundfælde sig.

I kan gå en tur eller finde et andet sted at være til Roterende Spontansparring. Det kan skabe kærkommen variation på en lang arbejdsdag at få lidt frisk luft undervejs eller bevæge sig væk fra mødebordet.

Udnævn en tidsholder, der har ansvaret for, at I får lige lang tid. Husk, at det også tager tid at få overtøj på, nå på toilettet og "snakke af", når alle har været igennem. »

Hvis I er flere end tre: Sådan laver du grupper

Bed alle deltagerne om at rejse sig.

Bed dem om at fordele sig efter, hvem der er født i lige og ulige år (eller et andet fuldstændig tilfældigt fordelingsprincip).

Bed deltagerne om nu at finde sammen i grupper af tre – helst med nogen, de ikke snakker så meget med til daglig.

Hold nøje øje med, at ingen bliver til overs. Hvis antallet ikke går op med grupper af tre, må du hjælpe de tiloversblevne til at finde sammen – spring eventuelt selv ind i en gruppe.

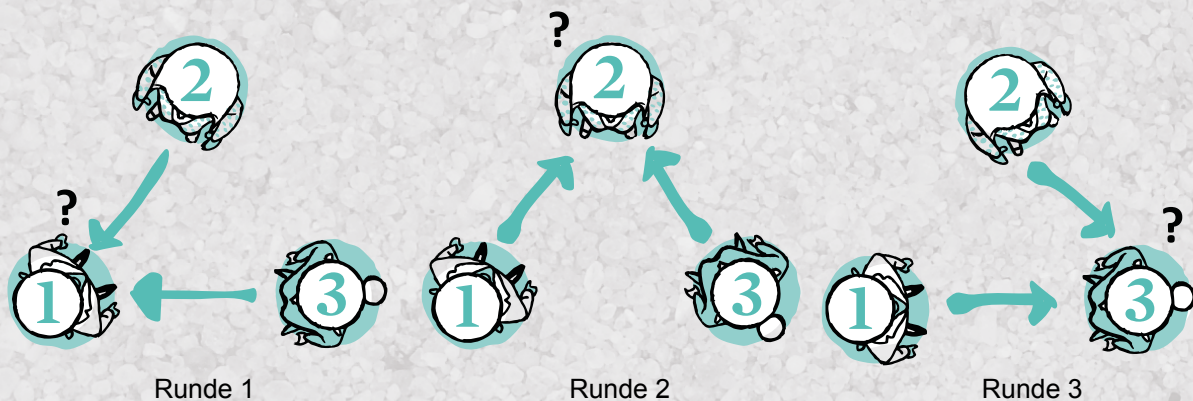

Illustration: Jan Rasmussen og Kristian Eskild Jensen

TRIN FOR TRIN

Personen i fokus fortæller kort om sin idé/udfordring.

De to andre holder fokus på personen med afsæt i:

- Kan jeg forstå ideen/udfordringen?
- Hvad ville jeg selv gøre, hvis jeg stod i den samme situation?
- Kender jeg til inspirerende eksempler på, hvad andre har gjort?

TIP

Tre personer er nok til at gennemføre dette hverdagshack, men I kan også være 30, der fordeles på 10 grupper eller for den sags skyld 300, der fordeles på 100 tremandsgrupper. Denne voldsomme skalering kan lade sig gøre, fordi der hurtigt opstår et stort nærvær mellem de tre personer, så snart de er blevet placeret i samme tremandsgruppe, og grupperne er selvstyrende, så snart du har givet den indledende instruks. De fordeler sig lynhurtigt rundt i lokalet eller på området, og tænker slet ikke over, at der samtidig er 99 andre grupper i gang.

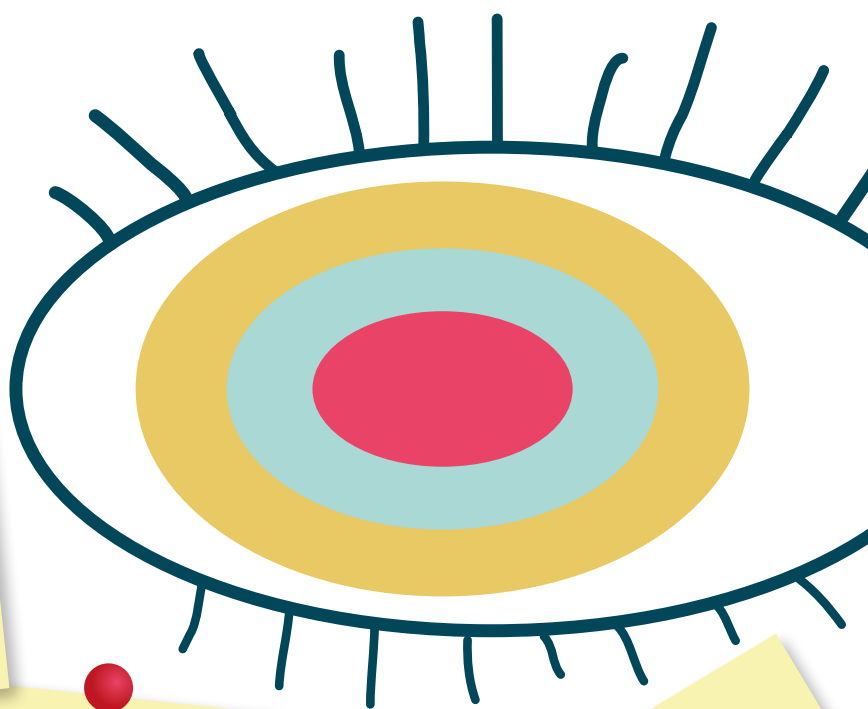
Afdæk skjulte forbindelser, forhindringer og løsninger med det **makroskopiske blik** i Hverdagshack 4. Ved at introducere den makroskopiske tankegang kan du og dine kolleger lettere se meningen med jeres forskellige arbejdsopgaver, og hvor de interne barrierer for udvikling gemmer sig i organisationen.

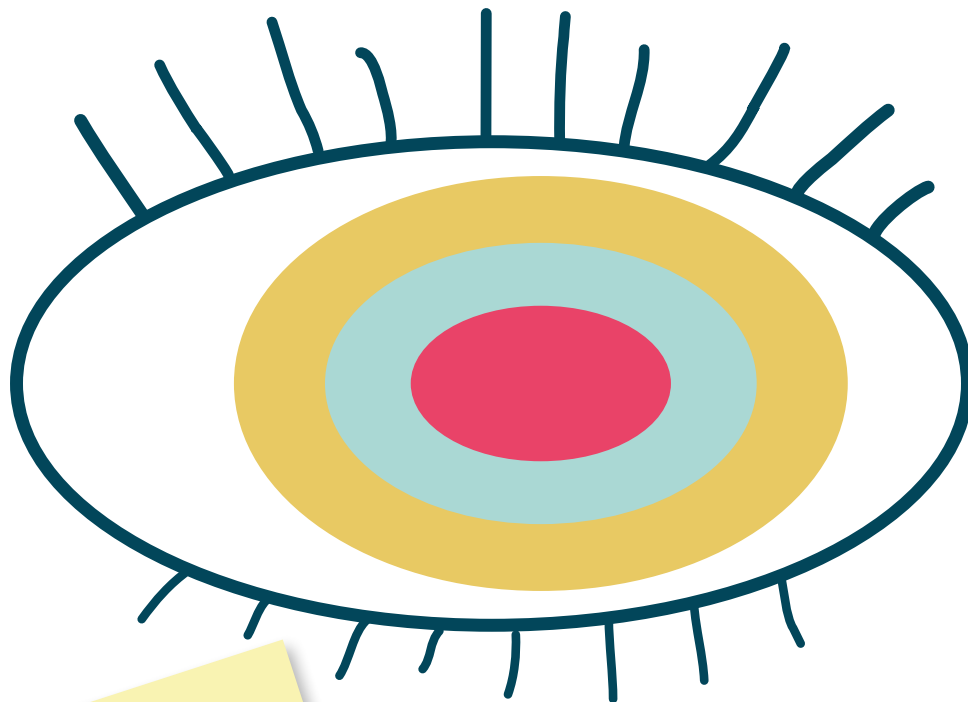
I de fleste organisationer er der flere "missing links" mellem ledelsen og medarbejderne – og mellem de forskellige enheder: Ledelsen får ikke ekspliciteret bevæggrundene for store beslutninger, fordi de selv har diskuteret dem grundigt på strategiseminarerne og ved, hvorfor beslutningerne blev, som de blev. I vores forskellige enheder fokuserer vi på det, vi har til opgave at løse.

Som medarbejder kan man nogle gange miste overblikket over, hvad meningen egentlig er med de mange forskellige opgaver og projekter, og hvordan ens egne små hverdagsopgaver gør en forskel i det store perspektiv.

Eller enheder kommer til at modarbejde hinanden, fordi de ikke har fået talt ordentligt sammen, inden projekterne gik i gang.

Det makroskopiske blik kan hjælpe med at afdække skjulte forbindelser, forhindringer eller løsningsmuligheder.

Et makroskop er et et redskab, der hjælper os til at forstå forbindelser mellem det nære, det fælles og det fjerne perspektiv. Mens et mikroskop hjælper os til at se detaljerne, og et teleskop hjælper os til at se langt ud i universet, hjælper makroskopet os til at forstå, hvordan alle vores små hverdagshandlinger og valg påvirker det helt store perspektiv...

...og dermed også, hvordan vi hver især med små hverdagshandlinger kan påvirke de store samfundsförändringer, vi ellers ofte står ret magtesløse overfor.

Læs mere om den makroskopiske tankegang i kapitlet "Makroskoper" i bogen "Borgerlyst – mere handlekraft i hverdagen", som du kan downloade gratis på borgerlyst.dk.

Du kan sagtens køre denne øvelse, uden at vide så meget om makroskoperne. I dette hack, fungerer makroskopet som en slags tænke-trampolin, der giver deltagerne anledning til at få snakket godt og grundigt om organisationens faldgruber og udviklingspotentialer.

Sådan kunne et meget generelt makroskop se ud

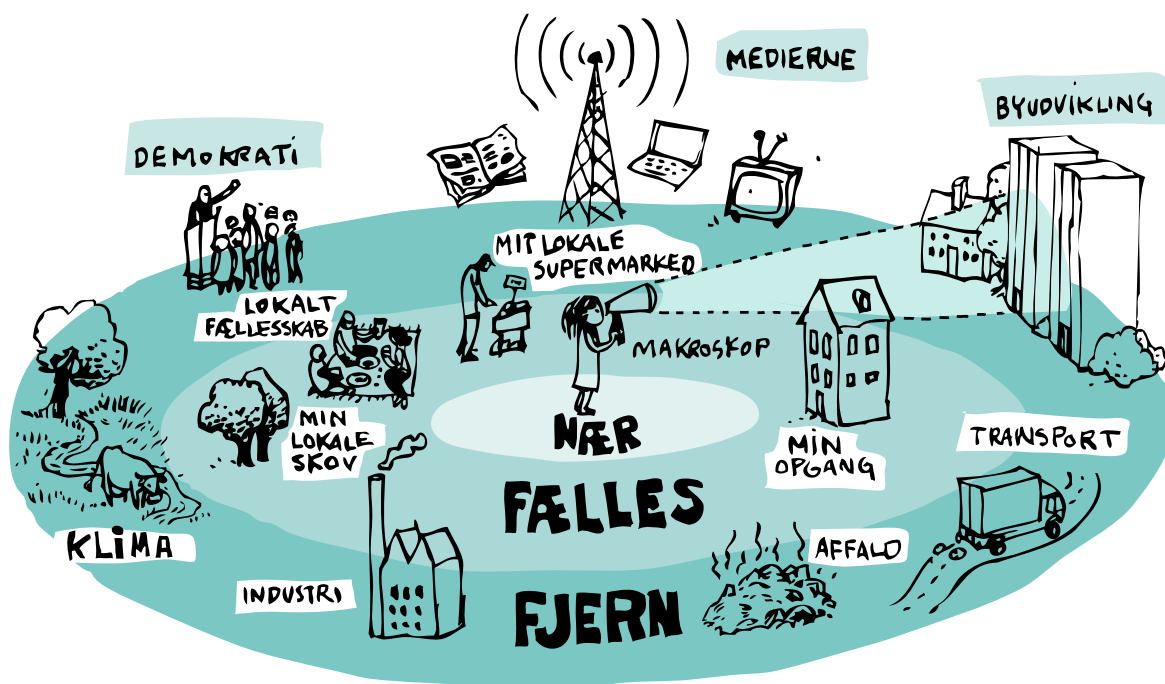
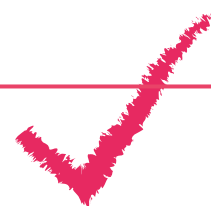

Illustration: Det makroskopiske blik som gengivet af Kristian Eskild Jensen i bogen Borgerlyst – mere handlekraft i hverdagen.

TRIN FOR TRIN

- 1 Print makroskop-skabelonen på side 22 på så stort et stykke papir, som din printer tillader – eller find et stort stykke papir og tegn tre store cirkler inden i hinanden som en slags målskive. I den inderste cirkel skriver du NÆR, i den mellemste cirkel skriver du FÆLLES, og i den yderste cirkel skriver du FJERN.
- 2 Vælg den af de fire nedenstående anledninger til makroskopet, der passer bedst til din situation, og følg anledningens opskrift.

FIRE ANLEDNINGER TIL MAKROSKOPET

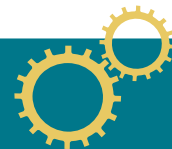

ANLEDNING 1

Du har fået en ny ide

Gennem netværket, en arbejdsopgave, et kursus eller et nyt samarbejde har du lært noget nyt, som du gerne vil implementere i jeres fælles hverdag – men du har brug for de andres hjælp. Hvis ikke de også begynder at handle/tænke anderledes, vil det ikke virke.

Du fortæller om ideen, og hvor du ser udfordringerne i organisationen, hvis det skal lykkes – og alle deltagerne taler om, hvad mulighederne og konsekvenserne er i forhold til det nære for hver enkelt kollega, det fælles samarbejde og muligheder for arbejdspladsen/samfundet i det helt store perspektiv.

ANLEDNING 2

Systemets tandhjul trænger til lidt olie

Der er ikke nødvendigvis sket nogle markante forandringer, men gruppen har alligevel brug for at få talt om, hvordan de forskellige opgaver spiller bedre sammen og indgår i det store perspektiv. Der er brug for at tale om fællesskabet og samarbejdet mellem de forskellige afdelinger – eller om, hvorfor mange af de gode ideer, der opstår, når ledelsen efterlyser ny inspiration, ofte ender med at være blevet ret tandløse, når de er blevet finpudset hele vejen op igennem systemet.

Her spørger deltagerne efter tur hinanden og makroskopet, hvordan konkrete problemstillinger fra hverdagen tager sig ud set gennem det makroskopiske blik. Hvorfor er det svært at samle fælles fodslag om en opgave kollegerne, teamsene, afdelingerne, institutionerne, styrelserne, ministerierne imellem? Hvem skal tale mere sammen for at styrke samarbejdet, så den enkeltes indsats bidrager til at sætte et større fælles aftryk? Hvordan får vi skabt de møder?

ANLEDNING 3

Organisationsforandring

Der er sket en markant forandring på selve arbejdspladsen. Der er kommet ny topleder, ledelsen har været på strategiseminar, der har været en fusion, der er oprettet en ny styrelse eller et center, der ændrer på fordelingen af arbejdsopgaver eller resortområder.

Her vil samtalen om det makroskopiske blik forløbe nogenlunde som i anledning 1. Lederen begynder med at fortælle, hvad der er sket, og resten af deltagerne diskuterer, hvilken konkret betydning det får på henholdsvis det nære, det fælles og det fjerne perspektiv.

Hvis der er tid til det, kan det være fint at følge op på den overordnede snak med Hverdagshack 3: Roterende Spontansparring, så de enkelte deltagere får konkret sparring på, hvad netop de kan gøre netop nu.

ANLEDNING 4

Samfundsforandring

Der er sket en grundlæggende forandring i samfundet. Valg, ny minister eller borgmester, gennemgribende reformer, klimaforandringer, akutte kriser, nye verdensmål fra FN eller nye teknologiske muligheder kommer uundgåeligt til at påvirke vores virke. Men hvad betyder det helt konkret for vores hverdag og vores arbejdsopgaver? Hvordan kan vi hver især bidrage til at opnå målene eller afværge kriserne?

Her vil lederen typisk starte samtalen ved at tale om, hvad der er sket i det helt store FJERNE perspektiv. Hvad er der sket, som vi er nødt til at forholde os til? Deltagernes opgave er så at tale igennem, hvordan det påvirker den enkeltes arbejdsopgaver og mål i det daglige, NÆRE perspektiv – og hvordan man kan sikre FÆLLES fodslag og skabe relevante fællesskaber på arbejdspladsen.

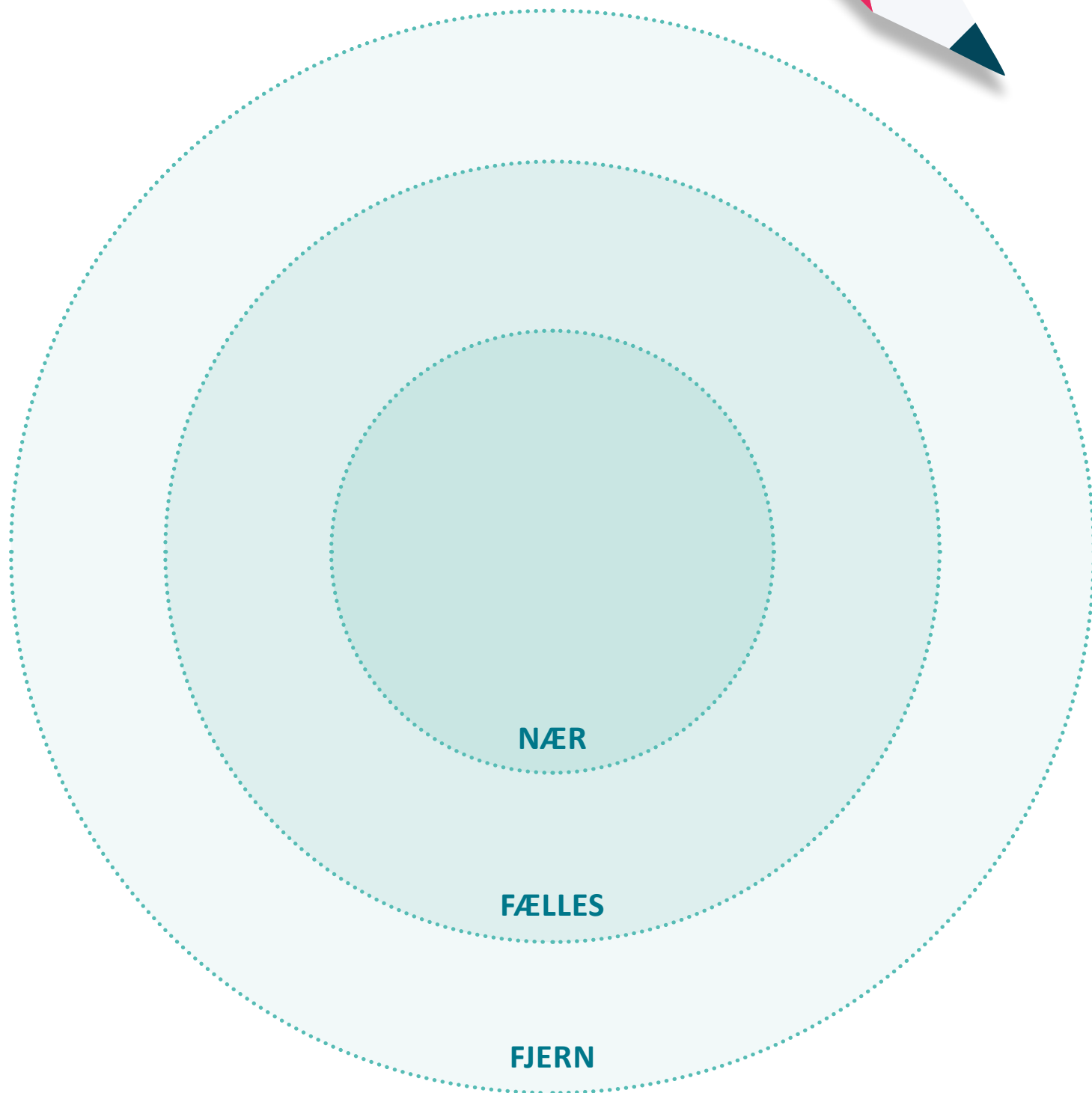
Hvis der er tid til det, kan det være fint at følge op på den overordnede snak med Hverdagshack 3: Roterende Spontansparring, så de enkelte deltagere får konkret sparring på, hvad netop de kan gøre netop nu.

TRIN FOR TRIN

- 3 Bed nu deltagerne om at placere deres forskellige pointer, eksempler eller spørgsmål i makroskopet, hvor det giver mest mening.
- 4 Hver gang en ny pointe bliver placeret i en af cirklerne, er det vigtigt at snakke om, hvordan det forholder sig til de andre cirkler:
 - Hvis en pointe bliver placeret i cirklen NÆR, skal den, der placerer pointen, samtidig reflektere over spørgsmålet: "Hvordan påvirker det fællesskabet og det fjerne perspektiv, hvis jeg begynder at...?"
 - Hvis en pointe bliver placeret i cirklen FJERN, er det vigtigt at snakke om dette spørgsmål: "Hvis vi gerne vil forandre noget helt herude i det fjerne perspektiv, hvordan kan vi så hver især bidrage? Og hvordan løfter vi bedst i flok, så vi får sat så stort et aftryk som muligt?"
 - Hvis en pointe hører til i cirklen FÆLLES, er det vigtigt at spørge hinanden: "Hvis vores fællesskab skulle blive endnu stærkere, hvad kan vi så gøre bedre hver især – og hvordan matcher det de aktuelle samfunds-/organisationsforandringer?"
- 5 Samtalen fortsætter, indtil alle tilstedeværende har placeret mindst én pointe på makroskopet og dermed også sat gang i mindst én samtale om de forskellige perspektiver.

SKABELON: MAKROSKOP

NÆR

Hvordan påvirker det fællesskabet og det fjerne perspektiv, hvis jeg begynder at...?

FÆLLES

Hvis vores fællesskab skulle blive endnu stærkere, hvad kan vi så gøre bedre hver især – og hvordan matcher det de aktuelle samfunds-/organisationsforandringer?

FJERN

Hvis vi gerne vil forandre noget helt herude i det fjerne perspektiv, hvordan kan vi så hver især bidrage? Og hvordan løfter vi bedst i flok, så vi får sat så stort et aftryk som muligt?

Hverdagshacks er udarbejdet af Nadja Pass fra Borgerlyst i samarbejde med Center for Offentlig Innovation. Målgruppen er medlemmerne af Center for Offentlig Innovations Spredningsnetværk, men Hverdagshacks kan bruges af alle, der ønsker at "hacker" sin egen og kollegernes kalendere og bygge bro mellem aktiviteter uden for arbejdspladsen og på arbejdspladsen.

